

Nf. 41.
(1)

9
7.

MESSIAS
PIACULARIS
HEBRAICE

6
*SECUM COMMUNICATUM
VULGAUIT*

IO. HENR. CALLENBERG

Ph, Prof, P. O,

Hale in typographia instituti iudaici
clb lccc xxxvi,

PRÆFATIO.

Breuem hunc tractatum præsul euangelicus ad me misit. Inscriptio hebraica est: *recta interpretatio sincerioribus iudæis, Messia expectatoribus, facta.* In eo ex Ieremiæ capite XXIII & XXXIII. Messia proponitur dignitas piacularis. Porro ex Iesaiæ capite septimo & nono eius describitur natiuitas humana; ex Hoseæ decimo tertio victoria, qua ipse subegit mortem. Ex Iesaiæ capite quinquagesimo tertio ostenditur, quod per Messia supplicium nobis peccatorum obrigerit venia. Recentem non esse hanc doctrinam, ex geneleos capite tertio demonstratur: item nationem primum, deinde tribum designatam fuisse, ex qua nasciturus sit Messias. Ad Danielelem remittuntur, qui cognoscere cupiant, quale eius futurum sit regnum. Summatim docetur, venisse illum. Tandem admonentur iudæi, ut ipsum agnoscant, veraque fide complectantur. Scripsi Halæ, d, xiiii. April. clb lccc xxxvi.

JO. HENR. CALLENBERG

מליצה ישראל :

ליהודים התמימים המצפים והמחכים על
ביאת המשיח :

זה מה שהיהודים מתפללים וקוראים אל יהוה
אחד כדת וכראוי הם עושים שכן כתוב (דברים
ו) בתורה שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה
אחד והוא היתברך צוה שיקראו אליו לברו
שנאמר תהלים נ וקראני כיום צרה : לכך טובים
עושים בני ישראל שאינם סורים מאחרי ה'
ודורשים אותו בכל לבבם וגם צריך להודיע
אותם שכל מי שירצה לפתות אותם שלא לעבד
את ה' לברו אלא גם כן להשתתף זולתו עמו
שאינם הולכים בדרך הישר והוא המסית רוצה
שיהיו הם עובדים עז ולהיותם נידונם בגהנם
לדורי דורות : אבל עיקר הסר מהיהודים שהם
סבורים שיהיו הם כעובדים בעיקר וגם יהיו עוזבים
מקור מים חיים לחצוב להם בארות בארות
נשברים אשר לא יכילו המים (ירמי ב') אם הם
מאמינים בישוע הנוצרי לפי שהם אינם יודעים
להאמין בראוי : ואם היה הדבר אמרת אזי
עושים כראוי שאינם מאמינים בישוע הנוצרי
ומקבלים אותו להמלך המשיח : אבל שהדבר
אינו כן יכולה אני לבאר אותם בדרך קצרה
ונכונה בעה שידיה נוח להבין ולהאמין אם
לא שיהיו הם במזיד רוצים למרר בה ובתורתו :

אם

A

מליצה ישראל

אם הם יהיו קוראים בכוונה ובעיון נבואת ירמיהו
שאמר הנה ימים באים נאם יהוה והקמת לדוד
צמח צדיק ומלך מלך והשכיל ועשה משפט
וצדקה בארץ: בימיו תושע יהודה וישראל
ישכן לבטח וזה שמו אשר יקראו יהוה צדקינו
(ירמי כג ג) מהנבואה הזאת יכולים הם
ללמד ולהבין שהמשיח אשר הכטיח הקב"ה
לתת לישראל צריך להיות ילוד אשה מפני
שנקרא בן וצמח דוד: ואכ אמר הנביא מהשם
יהיה למשיח שאמרו זה שמו יהוה צדקינו: וזה
ידוע ששם המיוחד כלו יהוה אינו נשתתף לשום
בריאה שבעולם לא לאדם ולא למלאך כמו
שמוכח גם מדברי רבותיכם: ומטעים הזה אינו
נקרא בכתיבתו כא בהתחלפות אדוני מרוב
קדושתו: ואם מצינו שגם בן משיח נקרא
בשם יהוה על כרחך צריך להיות שהמשיח
לא יהיה בן דוד על צד הנופני לבדו אלא גם בן
הוא הקב"ה בעצמו הכורא שמים וארץ אלהי
אברהם יצחק ויעקב המוציא את עמו ממצרים
זקרקע את ים סוף ונתן להם את המן במדבר וגם
התורה והמלכות והכהונה ופדה אותם מיד
אויביהם: ולמה שהמשיח לא יוכל להיות
אדם על צד הנופני לבדו אלא גם יהוה בעצמו
זה ילמדינו הנביא באומרו שהמשיח יהיה נקרא
יהוה צדקינו: ואם שיהיה צדקינו אזי על כרחך
צריך

צריך להיות שהוא יהיה בעצמו ולא אדם לבדו:
ועוד יש ראייה ברורה שהוא דבר ידוע לכני
ישראל שקראו בתורת משה שהבה נתן התורה
לעמו וצוה (דברים ה) שיהיו אהבים אתה בכל
לככם ובכל נפשם ובכל מאדם: וגם צוה
ואהבת לרעך כמוך: (ויקרא יט) והזהיר אותם
כארור ובקללה באומרו ארור האיש שלא יקום
את דברי התורה הזאת ואמרו כל העם אמן:
(דברים כז) והקללה הזאת אינה סלה לעולם
הזה בלבד אלא גם לעולם הבא ולדורי דורות
כמו שאמר הנביא כי תולעתם לא תמות ואשם
לא תכבה (ישעיה סו): ואכמוכה מדברי משה
וישעיה שכל מי שעובר על מצוות היתב הוא
מקולל ומאורד לעולמי עד מפני שלא עבר על
מצוות וגזירות של בשר ודם שהוא חיי שעה אלא
עבר על המצוות וגזירות של הקבה שהוא חי
וקים לעולמי עד: והקבה הוצרך להענישם
ולקצוף עליהם לעולמים כי ה אינו חפץ ולא
יחפץ לעולם הרשעות והרעות כמו שאמר דוד
המלך עה כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגורך
רע (תהלים ה): כי לא כאיש אשר אינו עומד
אלא נע ונד בדבורה אבל הקבה אינו כן אלא
הוא החי וקים לעולם ואינו מתחלק ודבריו אינם
מתחלפים וקיימים לעולמים: ובעבור
שהיה הורים וגם שאר אומות צריכים להתורות
ולומר

מליצה ישרה

ולומר עם דוד הן בעון חוללתי ובחטא יחמתני
 אמי (תהילים נא') וגם עם שלמה המלך עה
 שאמר מי יאמר זכיתי לבי טהרתי מחטאתי
 (משלי כ') גם עם איוב באומרו אם יחפץ לריב
 עמולא יעננו אחת מני אלף : (איוב ט') וכמה
 פעמים עברו על מצוות אהבת ה' ורעיו : מכח
 זה הם ראוי שיהיו מקוללים ונרחה מתחת כנפי
 השכינה וגם תפילתם ומעשיהם נחנם לפי
 שאינם יודעים במה או בשביל מה ימצאו חן
 בעיני השקבה אינו מותר ואינו מרחם אלא
 הכל במשפט ודין : ואם הם רוצים שירחם עליהם
 הקבה אזי צריכים הם שיהיו עושים צדקות עה
 בלתי די שלא יהא נחסר כלום מהמצוות
 והצדקות הנצחיים של הקבה : וכל זמן שחסר
 מהם איזה מצוות וצדקות אזי הם תחת הארור
 וחרון אף של ה' הוננים : אף שיקבלו עליהם
 לסבול יסורים קשים ומדות משונות וכל שארי
 צערי הגוף הכל כלמא נחשב כנגד העבירות
 שעשו : ואם ירצו להשלם במעשים טובים כמה
 שחסר מהמצוות והלא יודעין שהם בלא זה
 מהויבים לעשות מעשים טובים אף אם לא חטאו
 ואף אם יהיו הולכים בדרכי ה' יתב : אעפי כן
 אינו בחשב להם לצדקה שכל מה שהם עושים
 הם מהויבים לעשות כעבד העובד לרבו : לפיכך
 המעשים טובים אינם משלימים להעוונות
 ובשביל

ובשנילו זה גם האכורת והמלכים והנביאים
 הראשונים הסתפקו בצדקתם: דוד המלך עה
 אמר (תהלים ו) יהוה אל באפך תוכיחיני ואל
 בהמתך תיסרני: ועוד אמר (שם קל.) אש
 עוונות תשמר יה אדני מי יעמד: ואמר עוד אל
 תבוא במשפט את עבדיך כי לא יצדק לפניך כל
 חי: גם הנביא ישעיה אמר ונדי כטמא כלנו וכבגד
 עירים כל צדקותינו: לפיכך אף אבם בני
 ישראל יחיו אלף שנים או יותר אעפי כן אינם
 יכולו להשלים על העבירות שעשו לפי שהם
 מחוייבים לעשות המעשים טובים אף בלא זה
 כעבד העובד לרבו כמו שזכרתי לעיל: וגם
 מדת הדין של הקבה אינו נרחח מפני מדת
 הרחמים ואחת משני המדות הללו לא יעשה
 שום דבר ופעולה בלתי רצון של מדה השנית
 ומדת הרחמים אינה מאירה ופעולה באדם
 אלא אם כן מרצה ומפייס את מדת הדין
 שמציאותו של היתב אחרות ונצחיי הוא: ואם
 יאמרו ביסורים ושאר עונשים שבגהנם אנו
 מכפרים על עוונותינו הלא יצרכו הם שיהיו נדונים
 בגופם וגשמתם לעולמי עד בגהנם לפי שעברו
 על רצונו של ה שהוא גב נצחיי לפיכך צריך
 להיות גם עונשם נצחיי מדה כנגד מדה: ואם
 יאמרו הקבה הוא רחמן ומרבה להטיב עם
 הכריות ובשביל גודל רחמותו וטובתו מחל לנו
 עוונותינו

מליצה ישרה

עוונותינו חנסא עפי שאין אנו משלימים במעשינו
הטובים וביסורי הגהנם אבל זה אינו דאכ היכן
מדת דינו של חקבה שיה בה יש לו מדת הדין
כמו מדת הרחמים ומדה הרחמים אינה דוחה
למדת הדין: ואם מצינו שהוא ירחם על האדם
כדין הוא מרחם עליו: על כן צריכים להם לבקש
אלהים שאינו חסר ממנו כלום מרחמנותו:
ומפני שלא היהודים לבדם אלא גם כן שאר
האומות חטאו כה כי אין אדם צדיק בארץ אשר
יעשה טוב ולא יחטא הן בקדשיו לא יאמין
ובמלאכיו ישים תהלה (איוב ד יח) לפי שה
בה באפו ובחמתו אש אוכלה אש הוא לפיכך
אין כל בריה יכולה לנצח אותו לפי שאש
הגדולה ישרוף אותו ולפיכך זה לא די שסובל
יסורים בשביל חטאינו ומחולל מפשעינו ומדוכה
בעוונותינו ומכאובינו סבלם (ישעיה נג) אלא
גם מכלה ומאכז את עוונותינו מעולם אשר לא
יזכר ולא יפקד ראוי להיות ירום ונשא מכל
הבריות לפי שבשבילו נרפא אנחנו מעוונותינו
להיותם אנחנו יכולים להעמיד ולהצדיק לפני
דינו בחרון אף של חקבה: ומי הוא זה שעשה
לנו כל הטובות האילו רומז הנביא ירמיה לבני
ישראל באומרו שיהיה צדקינו וצמח דוד ושמו
יהיה כלו שהוא אלוה נצחיי לפי שלא יתכן לומר
על האדם צדקינו שאנחנו איננו צדיקים אלא
כולנו

כולנו חוטאים כמו שאמר דוד המלך עת
 (תהלים יד.) אלהים משמים השקיף על בני
 אדם לראות היש משכיל דורש את אלהים
 הכל סר יחרונאלהו אין עושה טוב אין גם אחד
 לפי שאצל בני אדם איננו נמצא צדקות אע פי
 שבעיני בני אדם נראים כאילו אחד יותר צדיק
 מחבירו ובאמת אינו כן שהאדם יראה לעיניו
 וה יראה ללבב (ירמיה יז) שנאמר אקב חלב
 מכל ואנש הוא מי ידענו אני יהוה הקר לב בוחן
 כליות ולתת לאיש כדרכיו כפרי מעלליו:
 בשביל זה צריכים אנחנו לבקש צדקה מאחר
 ולא מצדקותינו וממעשינו: לפיכך צריכים
 היהודים לפקוח עיניהם ולראות שמאחר שלא
 היו ביכולת בני אדם למצוא כפרה מעצמם
 וממעשיהם לפי שלא היה בריה בשמים
 ובארץ שיהא ביכולת שלו למצוא מחילה
 וכפרה בין בני אדם החוטאים ובין אלהים כי
 מי הוא זה אשר יוכל לעמד ולסבל חרון אף
 של הקבה בשביל זה היה במחשבה ובעצה
 הנצחית של הקבה שיהא הוא בעצמו כפרה
 לפני אדם כלומר לפי שהיה ברצון ה יתב
 להעניש את העולם ענושה גמורה ומוחלטת
 לפי שדיוחם שרוים תחת חרון אף של הקבה
 מפני חטאו של אדם ולא היה שום בריה
 שהיה יכול לפייס את אלהים ולכפר על בני
 אדם

מליצה ישרה

אדם ומכח זה לא היה רצה ולא יכול הקבה
שימצאו בני אדם הן וחסד בעיניו שהוא אמת
ודינו וצדקתו אמיתית ומשלם לאיש כמפעליו
ובעבור שהחוטאים צריכין כפרה עי יסורים
בנפש ונשמה לכך הביא הקבה במחשבתו
הקדומה והנצחית כדי שלא יהא מדת דינו
וצדקתו מקטרגת עליהם בשביל עוונותיהם
למסור את בנו שהתמצית אלהות שלו עם
אביו שבשמים וזוה קדשו אחד להתלבש
טבע האדם וגם גוף ונשמה כאדם ממש
בלתי חטאים אשר הורתו אמו מרוח הקודש
ונולד מבתולה כמו שאמר הנביא (ישעיהו ז')
הגה העלמה הרה ויולדת בן וקראת שמו
עמנואל כלו עמנו אל כאילו אמר הנביא אע
פי שיהיה כשאר בני אדם בנפש וגוף אע פי
כן לא יהיה הורתו ולידתו כשאר בני אדם
אלא יהיה נולד מבתולה לפי זה לא יוכל
שתהיה הורתו משכבת זרע של איש לפי שהיה
צריך שיהא נולד מבתולה אשר לא ידעה
איש ועוד שהוא לא יהיה אצלינו כשאר
ילדים או אנשים אלא כמו שאמר הנביא
שהוא יהיה עמנו אל : ואותו הבן יש לו
ביכולת להסביל את היסורים הגופני
ולהשלים הדין והרון אף של הקבה : ולפי
שהוויות ומציאות אלהים לא יוכל לסביל
ולמות

ולמות ודינו של הקבה הוא שהרוצה לכפר
 על העוונות צריך לסבל ולמות לפיכך הוצרך
 ללקח טבע כמו שאר האנשים אשר יוכל לסבל
 ולמות ולהיות אדם אמיתי בגוף ונשמה כמו
 שאמר הנביא (ישעיה ט') כי ילד ילד לנו וגו':
 ומפני שלא בשביל היסורים לבדו אלא גם
 עמ' לזכות את העולם והיים נצחיים היה
 עושה על כרחך צל שהוא אל שדי בעצמו
 הסבל כל היסורים והקלות ונצה אותו עד
 שהמות לא יוכל לו כמו שאמר הנביא (חושע
 יג) אחי דברך מות אחי קטבך שאול לפי
 שהוא אף שהיה בטבעי אנושי מכל מקום לא
 חטא שחורתו בטהרה ונולד מבתולה: אעפכ
 היה מקבל את היסורים באהבה ובחבה אף
 שלא היה מחויב שלא חטא לפי שכל הנפש
 החוטאת תמות (יחזקאל יח) ומפני שנפש
 המשיח לא חטאה כלל לא היתה חייבת
 מיתה: וכאם שסובלה המיתה יכולה היא
 להגביה על המות ולומר מות אני סבלתי
 אותך וגם נודע לי צערך שאול שאול יודע אני
 כמה גדול צערך ויסוריך כשהאדם נדחה
 ונעזב מלפני ה' אע' פי כן אין אתם מושלים
 עלי מהיום והלאה לא יהיה לכם שום
 שררה ושלטון עלי לאחז אותי שכותיכם
 אינו

מליצה ישרה

אינו אלא על החוטאים ולא על צדיקים
 והקדושים על אחת כמה וכמה הצדקה
 והקדושה בעצמה: לפיכך אי אפשר שיהא
 המות והשואל יכולין לחזק ולאחו אותי:
 ומה שסבלתי לא הייתי מחויב אלא עשיתי
 לפנים משורת הדין: ובאם שסבלתי כל
 כך כאילו עשיתי כל העבירות שבעולם
 ולא היתה יכולה מדת דינו של הקבה
 לענש אותי יותר מזה לפיכך פעולה גדולה
 פעלתי בצערי וביסורי שאף לאותם שסבלתי
 בשבילם יתן להם אבי שבשמים חן וחסד
 ורחמים באם שיאמינו בפעולתי ויהיו רוצים
 בחלקי ויגחמו בי כאילו הם בעצמם סבלו את
 דינו ומשפטו של הקבה לפי שאבי שבשמים מודה
 בעצמו שאני סבלתי ונשאתי את כל העונשים
 של החטאים: ואותו הפעולה הטובה שעשה
 לנו המשיח מודיע ומפרש לנו הנביא
 (ישעיה נג') באומרו אכן חלינו הוא נשא
 ומכאובינו סבלם וגו' והוא מחולל מפשעינו
 מוסר מעוונתנו וגו' כולנו בצאן תעינו וגו' וה
 הפגוע בנו העוון כלנו וגו': למה לי ראיה
 אהרת הלא הוא יותר ברורה וזכה היא
 משמש שהיהודים בעצמן יכולין לקרות
 מזה שהנביא ישעיה התנבא שזה אשר
 פרע

פרע את חובותינו ונצח וסלק את העונש
 והאף של הקבה ולא בשביל חטאו אלא
 בשביל עוונותינו כדי שיזכה אותנו השלום
 והחיים הנצחיים הוא המלך המשיח ומצד
 הגופני בן דוד ולעדותם של שני הנביאים
 ירמיהו וישעיה הוא בן ה הנצחי וזה הוא
 אשר דבר עם האבות במצרים והוציא את
 ישראל ממצרים : והוא אלהי ישראל
 (ועכשיו הוא גכ אלהי הגויים) כל כך
 היה הוא אוהב אותם שכשראה שלא
 היה ביכולתם לקיים את כל התורה
 והמצוות שבשביל זה היו תחת הארז
 וחרון אף של הקבה שהלך והלביש אליו
 בשר ודם שלהם שלצד הגופני היה אח
 שלהם וקיים בשבילם את כל התורה
 והמצוות אותן שלא היה ביכולת של
 ישראל וגם לא בשאר אומות למלא
 אותם אע פי שלא היה מחויב וגם סבל
 את העונשים אותן שהיו ראויים לבוא
 עלינו הם סבל על גופו ונשמתו : וכאם
 שיאמינו באותו המשיח שהוא אל ואדם
 כאחד ושבשבילם שלם את המשפט והדין
 של אביו וקיים כל המצוות וסבל כל
 החטאים וגם העונשין של העוהו והעקב אזי
 יהיה

מליצה ישרה

יהיה אל מלא רחמים והחסדים שמחל
וסלה את כל עוונותיהם אשר לא יזכרו ולא
יפקרו לעולם כמו שאמר עפ ישעיה הנביא
(ישעיה מג) אנכי אנכי הוא מודה פשעך
למעני : ולא אמר למענם כא למעני כלו
בשביל צדקתו השלם את המשפט והדין הנצחי
של אביו : אבל מי שלא יאמין שאותו המשיח
שהוא אל בעצמו שבא בעולם כאדם כדי
לשלם את החוב של העוונות בשבילם ושל
כל העולם אזי הוא יהיה מת בעונו ונשמתו
תאבד מן העולם הזה והעלב מפני שלא יש
שום דרך אחר וזולתו לדרך החיים והנצחיים
ולמצוא סליחת החטאים אלא בשם המשיח
הזה אשר הוא צדקינו ובשבילו יתן לנו חסד
ורחמים : ואל יאמרו ויחשבו היהודים בלבכם
שכל מי שמודה בזה המשיח שזה יש לו אמונה
חדשה אשר לא ידעו האבות הראשונים : שהרי
אדם וחזה בשעה שהטאו בעץ הדעת לא היה
להם נחמה אחרת בלתי על המשיח שהבטיח
להם הקבה שעתיד לנולד מהוה שנאמר הוא
ישונו ראש כלו זרעה של חוה שהוא המשיח
עתיד להמית את הנחש הקדמוני שהיא השטן
והיצר הרע שהיא גורם את העכירות : וכדי
שיהיה ידוע מאיזה שבט או משפחה יצמח
המשיח

המשיח מפני שרבו בני האדם על האדמה
 ונתעורבו זה בזה הבטיח הקבה לאברהם אבינו
 שיתכרכו בזרעו כל גויי הארץ וגם ליצחק
 וליעקב כמו שתמצא בראשית כבכו כח : וגם
 עי הנביאים הודיע אותם ורובו עי ישעיהו דניאל
 מאיזה שבט או משפחה יהיה המשיח ומה יהיה
 חוקו ומשפטו ומה מלכות יהיה לו ומה פעולות
 יפעל בארץ בלו להחזיר החוטאים ולאבר
 החטאים ולשלם המשפט וצדקות ודינו הנצחיי
 של ה ולסכול את העונשים של החטאים כדי
 שימצאו משפחת האנושי חן וחסד בעיני אביו
 שבשמים : לפיכך אם היהודים יסורו אל
 ישוע הנוצרי ויאמינו בו אינם כופרים באמונת
 אבותיהם ומלביהם ונביאיהם כי הם כלם בטחו
 והאמינו בו ומתו ויאספו אל עמם אל החיים
 הנצחיים בשבילו : ואם יאמרו שהמשיח
 עדיין לא בא אלא צריך להכת לו שיבוא והלא
 דבר ידוע הוא אצל כל ישראל שזמנו של
 המשיח עבר זה יותר מזו מאות שנים מאותו
 הזמן שקצבו הנביאים : וגם מאותו הזמן עד
 עכשיו אין להם לא חוזה ונביא שיהא מתנבא
 על המשיח שהם מצפים : גם מקוים בהם
 הדברים שהתנבאו הנב על הרבן של ישראל
 שיהיו הם מפוררים ומפורדים ושלא יהיו לעם
 ה אם

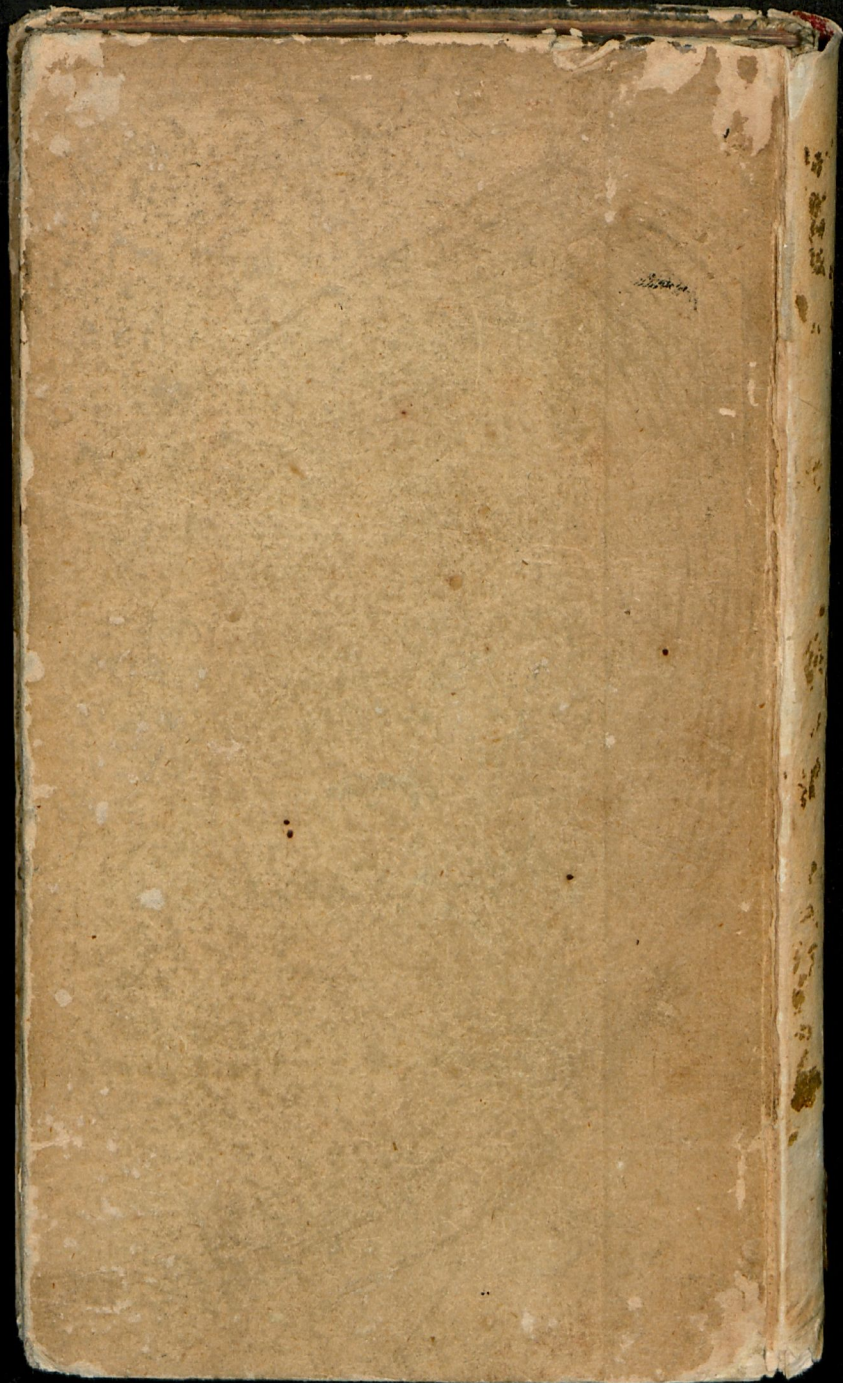
ה אם לא אותי אשר בחר יהוה: ישימו
 היהודים הדברים האלה אל לבם ויהיו יועצים
 אל נפשם ונשמתם באשר שהמשיח הבטיח
 אותם בדברי רצוי וחקן ורוצה למשוך אותם
 אליו בשביל כך ימצאו מרגוע ומנוחה לנפש
 ותם ונשמותם: אתה יהוה אל שדי תן להם
 חן וחסד ורוח קדשיך לפקוח עיניהם ולהסיר
 המסוה מעל פניהם כדי שיכירו את האפילה
 וחשיכה גדולה אשר הם תועים בה למען
 שיאמינו את הדבר שהבטחת אותם
 ולזכות לחיי הנצחיים עם שאר
 צדיקים אמון:

Bd 1216.

S 8

B. C.

MESSIAS
PIACULARIS
HEBRAICE

SECUM COMMUNICATUM
VULGAUIT

IO. HENR. CALLENBERG

Ph. Prof. P. O.

Hale in typographia instituti iudaici
clb lccc xxxvi.

